

Kattefødsler et uudtømmeligt emne

Vores interviews sidste år i forbindelse med import af katte, blev så godt modtaget, at vi gentager succesen. Som overskriften indikerer, er temaet denne gang kattefødsler, og denne gang har vi valgt at bringe svarene fra alle de adspurgte under det enkle spørgsmål.

De opdrættere, der denne gang har delt deres viden med os, er følgende:

Vibeke Lerche i Horsens, der har opdrættet siamesere og orientalere siden 1990 under stamnavnet "Battlefield" (www.battlefields.dk).

Birthe Ingemann Sørensen i Lystrup, der har opdrættet siamesere, seychellois og orientalere siden 2006 under stamnavnet "Felixsissimus" (www.felixsissimus.dk)

Pia Nyrup i Skive, der har opdrættet siamesere siden 2003 under stam-

Heide Petersen i Holeby, der har opdrættet siamesere og Foreign White siden 1990 under stamnavnet "Naryschkina" (www.naryschkina.dk).

Kis Østerby i Otterup, der har opdrættet siamesere siden 1974 under stamnavnet "Klingeskov's" (www.klingeskovs.dk).

Trine Piltoft Farsø i Horsens, der har opdrættet siamesere og orientaler siden 1995 under stamnavnet "Piltoft's" (www.piltofts.dk).

Der er rigtig mange tips, vink og guld-korn at hente, og tilbage er blot ønske god læselyst ☺

Hvor længe går dine hunkatte typisk drægtig?

Vibeke: Jeg tror ikke, at vores katte er anderledes end andre siamesere og orientalere, så de går drægtige ca. 65-70 dage.

Birthe: Ca. 65 dage.

Pia: Mine katte har typisk gået omkring 67 dage.

Heide: Der er lidt forskel fra kat til kat, men typisk 65-66 dage. Der har været enkelte fødsler, hvor en hunkat er gået en eller to dage længere, og jeg har oplevet en enkelt fødsel på dag 64.

Kis: Jeg tror hver gang, jeg oplever noget anderledes ved en kattefødsel, at nu har jeg prøvet alt, men der dukker stadigvæk nye variationer op. Mine hunkatte går "normalt" 65 dage, men 66 og 67 er også normalt for enkelte katte, jeg har meget sjældent haft katte som føder 63 - 64 dage, men når de føder så tidligt er der ofte store vægtforskelle på killingerne,

Trine: Det er meget forskelligt, men typisk fra 65 til 68 dage. Går de længere end det, bliver jeg nervøs.

Vejr du din kat før parring og under graviditeten?

Vibeke: Nej, vi har aldrig vejet vores gravide hunkatte, vi får heller ikke de gravide katte scannet, bare for at styre vores nysgerrighed mht. antal killinger. Så længe hunkatten har det godt, opfører sig normalt og ikke ser tynd ud, lader vi hende være i fred.

Birthe: Jeg vejer ikke hunkatten.

Pia: Ja, det gør jeg. På det tidspunkt jeg har "forlovet" min kat (aftalt parring), har jeg vejet den og dernæst har jeg vejet hende, når hun påbegynder sin løbetid. Jeg vejer hende også, når hun kommer hjem, hvor hun typisk har tabt sig lidt, men hun har jo haft andet at tænke på end lige madskålen. Derfra har jeg vejet hende med ca. en uges mellemrum til hun nedkommer. Udober man kigger efter røde dievorter for at fastslå drægtighed, så er det også hurtigt at aflæse på vejningerne, hvis hun er drægtig.

Heide: Jeg vejer mine katte regelmæssigt, især hunkatte som jeg har planlagt at bruge tilavl, for jeg vil ikke parre en undervægtig kat. Jeg vejer dem for, at jeg kan følge med i, om de holder vægten, dog mest for at vide om de taber sig.

Nogle kattemødre kan godt opfoste deres kuld sammen

Nogle hunner bliver sultne og spiser ekstra meget i graviditeten, men jeg har også oplevet det modsatte, hvor en hunkat har været dårlig og ikke ville spise. Da måtte jeg give ekstra godbidder og bruge alle kneb for at sikre mig, at katten spiste nok for at få dens behov dækket. Jeg ser ikke vægten som en ledetråd til at vide, hvor mange killinger, der evt. fødes, da der er stor forskel på, hvor meget fostervand den enkelte hunkat producerer.

Kis: Jeg vejer aldrig mine katte hverken før parring eller under graviditet. En stor tung kat kan føde 1-2 killinger resten er fostervand, så man kan ikke udlede antal på killinger ud fra vægten alene.

Trine: Ja, jeg vejer og måler min hunkat under hele drægtigheden og ser en tydelig sammenhæng mellem vægt og antal killinger. Når jeg kigger på mine tal, vil jeg sige, at en forsiktig tommelfingerregel er omkring 200 gram vægt pr. killing, hun har i maven. Men det afhænger også lidt af kuldstørrelsen. Ved små kuld på en eller to killinger, kan hunkatten godt tage en 5-600 gram på. Ved større kuld på 5-7 killinger ligger vægtfordelingen på omkring 1,1-1,3 kg. Her i huset gælder det egentlig uanset, om hunkatten er stor eller lille og spinkel. Fødselsvægten på killingerne kan være svær at forudsige, medmindre hunkatten har haft killinger før. Ofte ser man lidt højere fødselsvægte ved de små kuld, men jeg har også set halvstore kuld med nære fødselsvægte.

Ser du flåd, pletblødninger eller andet op til fødslen?

Vibeke: Det kan ske en sjælden gang imellem, men det har aldrig betydet noget, undtagen en enkelt gang, for mange år siden, hvor hunkatten fødte sine killinger 10-12 dage for tidligt og killingerne desværre døde.

Birthe: ja nogle gange.

Pia: Jeg har typisk set lidt flåd eller blod de sidste dage, og jeg har en dyrlæge, der siger, at det er meget normalt med flåd de sidste 14 dage inden fødslen. Så længe det ikke er ildelugtende/betændt flåd, og hunkatten ellers har det godt og er feberfri, er der ingen grund til bekymring.

Heide: Jeg holder altid ekstra øje med en drægtig kat. Jeg har en enkelt gang set flåd, men da var der også noget galt. Der var ingen killinger, men en livmoderbetændelse, hvilket naturligvis "sofort" kræver dyrlægebehandling. Pletblødninger kan forekomme, men så er det virkelig med at være ekstra vagtsom. Katte er gode til at resorbere et foster, hvis det i et tidlig stadiet dør, og det kan være en grund til pletblødning. Er katten ellers sund og rask, ser man ikke ret meget flåd, da katten jo vasker sig grundigt hele tiden. Er der pletblødning i den sidste graviditetsuge, gælder det virkelig om at være ekstra meget opmærksom. Det kan være et foster, der fejler noget eller sågar er dødt, og fødslen kan deraf

blive besværet. Så i sådanne tilfælde bør man være ekstra på vagt.

Kis: Jeg har oplevet pletblødninger før fødselstidspunktet, det behøver ikke at betyde at alt er tabt, men ofte er der en killing, der ikke er i orden eller dødfødt. Ved flåd er jeg virkelig på vagt, det er ofte tegn på, at katten ikke er drægtig og med livmoder betændelse som følge. Det er omgående til dyrlægen, og få katten undersøgt, og evt. sat i behandling.

Trine: Det har jeg oplevet flere gange – hvis det sker mange dage før fødslen, plejer der efter min erfaring tit at være et eller andet, som ikke er helt, som det skal være. F.eks. kan det betyde, at der ligger en død killing i maven. Men i timerne op til fødslen kan der godt komme lidt blod, uden at det betyder noget.

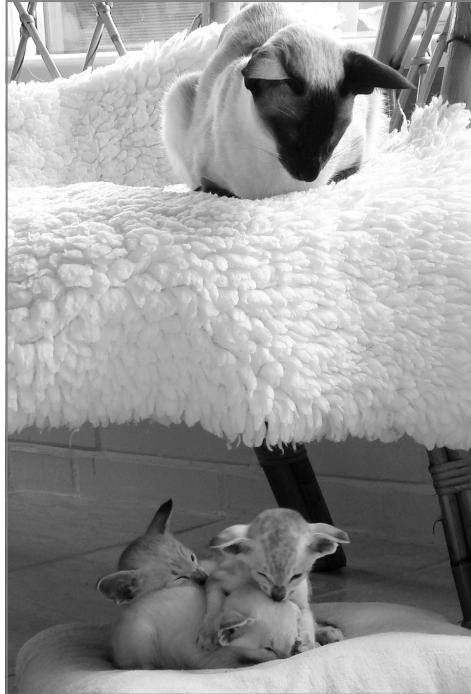
Hvilke parametre bruger du, når du skal tage stilling til, om du skal søge dyrlægeråd og/eller hjælp?

Vibeke: Jeg tror, at vi har så meget erfaring, at vi forholdsvis nemt kan vurdere, hvornår vi skal kontakte dyrlægen. Vi tager dog hellere til dyrlæge en gang for meget end en gang for lidt. Men hvis fødslen trækker ud eller hunkatten får det dårligt er det af sted til dyrlægen.

Birthe: jeg ringer hellere en gang for meget til min dyrlæge end en gang for lidt. Jeg har en aftale med min dyrlæge op til en fødsel om, at jeg altid kan ringe.

Pia: Da jeg ikke har bil, og min dyrlæge bor langt væk, så har jeg altid praktiseret at få taget et røntgenbillede ca. 14 dage før forventet nedkomst. For mig betyder det, at jeg har 100 % ro på, og at jeg ikke står i en situation lørdag nat, hvor jeg måske unødvendigt både for hunkatten og tegnebogens vedkommende tager til dyrlæge midt i en fødsel. Så her er igen parameteret, at hvis hunkatten har det godt og er roligt, så giv hende tid. I vores race er det ikke unormalt, at der kan gå mere end et døgn mellem tømning af det enkle horn.

Heide: Efter 25 år og ca. 30 fødsler i rygsækken, mener jeg, at jeg har det på fornemmelsen/rygraden. Man skal dog aldrig sige aldrig, for der kan sikkert dukke noget op, som man ikke har prøvet før. Som udgangspunkt: har katten det godt, hvilket jeg kan se ud fra min erfaring, skal en fødsel have den tid, den tager. Her gælder det også om at have tid og til tider is i maven. Nogle katte føder relativt "nemt", hvor andre, især førstegangsfødende, kan være langsommeligere, og det kan trække ud. Har man ingen erfaring, anbefaler jeg altid nye op-

Overvågning fra oven

drætttere at have en livline, for en fødende kat kan på nogen, især nybegyndere, virke lidt skræmmende, og især hvis det trækker ud.

Kis: Jeg vil ikke sige, jeg overrender min dyrlæge, men når jeg påtænker at parre mine hunner, sørger jeg for de er ordentlige vaccineret, har fået tjekket tænder og kondition i øvrigt, så de er parate til at give det bedste til de nye små. Hvis der sker noget under fødslen, som virker unormalt,

tager jeg udgangspunkt i den føden-de. Det kan f.eks. være lang tid fra en killing er født til den næste, og der er ingen tegn på nye veer, hvis katten tager det roligt, gør jeg det også, det er ikke ualmindeligt, at der kan komme en killing et halvt til et helt døgn efter. Men hvis der ingenting sker, og det føles der er endnu en killing tilbage, tager jeg til dyrlægen og får katten scannet. Hvis der derimod er presseveer, og der ikke sker noget, kan det være en killing, der ikke kan passere, det kræver dyrlægehjælp.

Trine: Jeg er ikke ret god til at have is i maven, må jeg indrømme, og jeg søger derfor dyrlæge ret hurtigt hvis jeg føler, der er problemer. Det kan f.eks. være hvis katten har haft pres-seveer nogle timer, og der stadigt ingen killinger kommet. Eller hvis presseveerne "ebber ud" og bliver meget svage. Eller simpelthen hvis jeg synes, katten har gået "for langt over tid", uden at der er sket noget. Jeg følger lidt min intuition – det er sikkert ikke altid, den er rigtig, men jeg vil hellere have et kejsersnit for meget, end et for lidt.

Vejer du killingerne, hvis ja, hvor tit?

Vibeke: Vi vejer killingerne ved fødslen og herefter en gang om dagen på nøjagtig samme klokkeslæt, kun hvis

Ugentlig vejning kan trænes

killingerne taber sig eller står stille vægtmæssigt, vejer vi dem flere gange dagligt, men altid på samme tids-punkt.

Birthe: Ja, jeg vejer killingerne, når de er født. De første uger vejer jeg dem hver dag. Hvis de tager pænt på, vejer jeg dem hver anden dag den første måned. Herefter ca. en gang om ugen, hvis alt er fint.

Pia: Ja, jeg vejer mine killinger dag-ligt, fra den dag de bliver født, til den dag de flytter hjemmefra, og det er også god træning. Er der problemer, vejer jeg oftere. Jeg har i nogle af mine kuld haft luftvejsinfektioner, og det har været kendt på deres vægt-kurver de sidste 2 dage, inden jeg har kunnet iagttage reelle symptomer, derfor anser jeg vægtskemaer som et supergodt redskab. Det skal så i samme ombæring siges, at et vægt-

skema er det bedste redskab, vi har, men vi skal passe ekstremt meget på, for det kan hurtig vendes rundt til at blive vores værste fjende, hvis vi bliver slaver af vægten. En killing kan sagtens stå stille en dag eller to. Hvis f.eks. man vejer den lige efter, den har tisset, eller det er længe siden, den har spist, så kan der nemt være en difference på 20 gram. Modsat er det sådan, at hvis en lille killing taber mere end 10% af sin kropsvægt, har den 50/50% chance for at overleve. Så vægten er et vejledende redskab, og man skal selvfølgelig altid huske at se på killingens almene tilstand, hvis den taber sig. Jeg har erfaret, at mine killinger på det tidspunkt, de begynder at bliver mere aktive står stille i vægt, og ligeledes når de ikke får nok næring via modermælken, men skal til at spise fast føde som supplement.

Lille "flaskebarn" i stor mandehånd

Heide: Killingerne bliver vejet ved fødslen, derefter dagligt på ca. samme tid den første uge og længere, hvis det ikke går, som jeg synes, det skal. Derefter sporadisk, man mærker jo med det samme, hvis en killing ikke er rund og fyldig og har en mave som en marcipangris :-) Jeg tager killingerne op flere gange daglig, både for at træne dem og for at se om de trives.

Sommetider går der også sport i vejningen, men ellers vejer jeg fast hver uge. Vægtab er faresignal nr. 1. Har en killing på et døgn tabt bare fem g. har den faktisk tabt 15 g. for normalt ville den tage ca. 10 g. på i døgnet.

Kis: Jeg vejer mine killinger ved fødslen og skriver det ned, samt evt. kendetegn, så jeg kan kende dem senere, derpå vejer jeg dem på samme tid dagligt, det er den eneste måde, jeg kan kontrollere, om de får den mad, de skal have.

Trine: Ja, jeg vejer killingerne dagligt, indtil de er 4 uger gamle, derefter vejer jeg dem 1 gang om ugen. Måske lidt oftere hvis jeg føler, der er en killing, der ikke tager nok på.

Hvis der er behov for modermælkserstatning, hvad foretrækker du så at anvende?

Vibeke: Tidligere brugte vi en hjemmelavet blanding også kaldet tigermælk. Men nu bruger vi Royal Canins modernmælkserstatning, hvis nogen af killingerne trænger til lidt ekstra. Vi foretrækker at bruge en engangs-sprøjte, da vi synes at det er lettere med en sprøjte at styre, hvor meget hver killing får at spise.

Birthe: Jeg bruger KMR. Jeg vil ikke sondemade en killing, hvis de ikke selv vil drikke af en sutteflaske.

Pia: Er killingerne helt små, bør man ALDRIG anvende pulvermodermælkserstatning, da man risikerer, at det klumper sig sammen og "cementerer" killingens tarmsystem. KMR mælk er det mest optimale produkt, der i øjeblikket er på markedet, men gedemælk er også et godt alternativ. Skal man være på den sikre side, skal det være et flydende produkt til de helt små killinger.

En lidt pudsig ting ved KMR mælk er, at der er en mere udførlig brugsanvisning på de amerikanske KMR dåser. Der står, at hvis killingen er under en uge eller voldsomt underernæreret, skal man bruge 1 del mælk og 2 dele vand, er killingen 7-10 dag med åbne øjne, så skal man anvende 2 dele mælk og 3 dele vand – ren KMR mælk i den alder er nemlig for stærk til en killings tarmsystem, og man risikerer diarre, der kan få fatale følger. Er killingen ældre end ovenfor nævnt, kan modernmælkserstatning anvendes ufortyndet. Jeg har for øvrigt altid minimum en, helst to dåser flydende KMR i huset inden forventet nedkomst. Jeg har med fordel anvendt sonde, de få gange det har været nødvendigt med støttefodring. Jeg har nemlig kun haft behov for at støttefodre få dage i forbindelse med de tidlige nævnt luftvejsinfektioner. Når en killing har en luftvejsinfektion, mister den lugtesansen. En killing, der ikke kan lugte, får ikke signalet om, at den er sulten. På grund af den manglende lugtesans søger den derfor heller ikke en dievorte, og den er derfor heller ikke nem (nærmest umulig) at få til at sutte på en flaske.

Heide: I starten vil jeg altid bruge flydende KMR mælk, men jeg er forsigtig med at anbefale det, uden at gøre opmærksom på, at det skal fortyndes i starten, senere i forløbet bruger jeg,

Vibekes fødekasse

hvis nødvendigt, Royal Canins Baby-catmilk. Jeg bruger ikke sondefodring, men engangssprøjter med sut på, for jeg tror på, det er sundt at killingen bruger sin sutterefleks. Dertil skal også siges, at jeg kun en gang har haft et enkelt "flaskebarn", ellers har det kun handlet om støttefodring, og dertil ville jeg aldrig bruge sonde. På tidlige forespørgsler om opskriften på den såkaldte "tigermælk" har jeg altid svaret, giv for Guds skyld aldrig katte honning, såvel voksne som killinger tåler ikke honning, da det indeholder en naturlig bakterie, som katte absolut ikke tåler.

Kis: Hvis der er behov for moder-mælks erstatning, begynder jeg på mindste afgivelse af vægten, det går hurtigt ned af bakke, hvis de kommer bagud. Jeg bruger KMR mælk færdigblandet, er det kun en enkelt killing fryser jeg resten i isternings bakken, og så jeg bruger pipette med sut på. Trine: Jeg foretrækker helt klart flydende KMR mælk, når de er små. Det er nemt at håndtere, og jeg har aldrig oplevet problemer med forstoppelse el. lign. (og mor missen drikker med glæde resterne). Et minus er, at det er lidt dyrt, men det er jo en kort periode. Jeg har aldrig haft nogle killinger, jeg har skulle fodre op i længere

Heides fødekurv

tid – højst lidt støtte efter et kejser-snit, eller som lidt ekstra til killinger der ikke tager så meget på, som ønsket. Jeg bruger derfor normalt bare en 1 ml. sprøjtet til helt små killinger, hvor jeg giver dem en lille smule af gangen, og en lidt større sprøjt i takt med at de bliver ældre. Sønde har jeg kun brugt på meget svage killinger – og de har været så svage, at det sjældent har haft en lykkelig udgang.

Hvad anvender du til fødekasse?

Vibeke: Vi har brugt alt muligt igennem tiderne, fra papkasser til transportkasser, men ved de sidste to kuld har vi brugt denne kasse (se billede), som vi er rigtig glade for. Det er en plastik stabekasse, som vi har sat et trælåg på, den er købt i Jem & Fix til ca. 80 kr. Den har flere fordele: den er hygiejnisk, da den er af plastik, den er mørk (sort), forkanten er skrå, så killingerne ikke kan kravle ud, og endelig er den dejlig stor.
De voksne katte bruger den stadig

som sove-hule, selvom vi ikke har killinger nu.

Birthe: Jeg har en fødekasse, hvor forsiden og låg er hængslet.

Pia: Jeg anvender en flyttekasse dvs., at jeg altid har to identiske fødekasser. I bunden af begge fødekasser har jeg et stykke skumgummi indpakket i voksdug, og udenpå det er den indpakket i lagenstof. Jeg skifter underlag i fødekassen mindst 1 gang om dagen og ved behov flere gange. Når man har to kasser, kan man have en ren kasse klar, som killingerne skal flyttes over i, så når hunkatten ikke er blive stresset og forvirret, når der skal skiftes underlag, for hun har travlt med at følge bagefter killingerne. Fødekassen, der ikke er i brug, skal selvfølgelig være udenfor hunkattens synsfelt, så hun ikke får den ide at skulle flytte med killingerne.

Heide: En god "gammeldags vaske-tøjskurv i flet, foret med et passende, fast, behageligt underlag, har fulgt mig gennem 25 år. Den er meget nemt at flytte, og der kan sættes tag på, så når fødslen er overstået, kan den laves om til en hule, hvor der både er lunt og halvmørkt.

Kis: Da jeg startede med at være opdrætter, brugte jeg flamingo kasse, som jeg havde syet et betræk til med

Pias fødekasse - her ventes der for øvrigt på den sidste killings ankomst

en elastik gang, så det sad ordentlig fast. I bunden af kassen blev lagt et stykke rullemadras, som var klippet til og kantet, det er nemt at skifte og kan kogevaskes. Alt efter antallet af killinger, bruger jeg i dag på skift, også en overdækket kattehule, og igen med rullemadras i bunden.

Trine: Jeg har en trækasse med aftageligt låg, og et hul i den ene side, som moren kan komme ud og ind af. Men det er sket, at en hunkat har nægtet at føde i den og foretrækker en blød hule. Så lægger jeg et håndklæde i bunden, og hunkatten får sin vilje.

Når din hunkat skal føde, hvor opholder hun sig i forhold til de andre katte i huset?

Vibeke: Det bestemmer hun selv, vores Belle Èpoque, som har haft de seneste to kuld her i huset, har født i soveværelset med vores gamle kastrat Oskar som selskab.

Birthe: Mine hunkatte blev isolerede, de første år jeg opdrættede, men de sidste kuld jeg har haft, har kattene fået lov til at være med. Jeg syntes generelt, at de opfører sig pænt. Når jeg ikke er til stede, bliver hunkatten isoleret med killingerne.

Pia: Mine andre katte har fået lov til at færdes rundt i huset, som de plejer, men de har på eget initiativ holdt sig på afstand, mens fødslen har stået på. Jeg har ladet det være op til hunkatten at afgøre, om hun ønskede selskab, og hos mig har alle kattene boet i fødekassen, mens killingerne har været små. Det skal i den forbindelse nævnes, at det højeste antal katte, jeg har haft, er tre, men bortset fra at kun den ene havde mælk, så kunne man ikke se, hvilken en der var mor, og hvilke der var reserve-mødre.

Heide: Det får den vordende mor "næsten" altid lov til selv at bestemme. Min erfaring er, at den fødende hunkat vil være i min nærhed, så det

er faktisk op til mig, hvor "begivenheden" finder sted.

Jeg finder det sted i huset, hvor der er mest ro og tryghed. Hos mig er det i mit soveværelse, og da mange fødsler sker om natten, foregår det typisk der.

Det er lidt forskelligt, hvor de andre katte opholder sig, også alt efter hvor mange katte jeg har på fødselstids punktet. Fornemmer jeg, at den fødende hunkat vil have ro, så får hun det, for i min optik er ro vigtigt for en fødende hunkat. Jeg har også været utsat for, at en hun blev desperat, da hendes "bedste ven" fortrak sig, da selve fødslen var op over, så han-kastraten måtte hentes, så han kunne agere "fødselsspædagog". Her hos mig går det fint, hvis de fødende selv får lov at bestemme slagets gang.

Kis: Mine katte vælger ofte selv, hvor fødslen skal foregå, og er det acceptabelt, bliver det der, jeg har prøvet at finde bedre steder, men vil katten ikke være der, er det formålstøst at tvinge den, for den flytter prompte igen, og fødslen skulle jo helst foregå i fred og fordragelighed.

Ofte vil mine katte gerne føde mellem de andre hunner, og gerne oppe på et bord, hvor jeg så stiller fødekassen. Det er faktisk yderst praktisk, når man kan sidde og følge med på en almindelig stol, og til min forbavelse kommer de andre hunkatte ikke og blander sig.

Trine: Stort set altid i soveværelset hvor fødekassen står, og meget ofte med selskab af en eller to andre katte (medmindre de bliver lidt FOR hjælpsomme). Når killingerne er født, er de de første fem uger i soveværelset sammen med deres mor, og meget ofte også en enkelt babysitter (nogle af mine hunner elsker at hjælpe til med killingerne).

